

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 kwietnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSO Jacek Bajak
Protokolant:	sekr. sądowy Monika Górczak

po rozpoznaniu w dniu 27 marca 2017 r. w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa J. S. (1), A. A. (1), P. S., A. S. (1), A. A. (2), B. L., W. C., A. C., M. S. (1), R. S., J. Z.

przeciwko Skarbowi Państwa - Ministrowi Rozwoju

o zapłatę

I. zasądza od Skarbu Państwa – Ministra (...) na rzecz J. S. (1), A. A. (1), R. S., J. Z. kwoty po 397 589,22 zł (trzysta dziewięćdziesiąt siedem tysięcy pięćset osiemdziesiąt dziewięć złotych i 22/100), na rzecz P. S. i A. S. (1) kwoty po 347 890,57 zł (trzysta czterdzieści siedem tysięcy osiemset dziewięćdziesiąt złotych i 57/100), na rzecz A. A. (2) i B. L. kwoty po 695 781,14 zł (sześćset dziewięćdziesiąt pięć tysięcy siedemset osiemdziesiąt jeden złotych i 14/100), na rzecz A. C. i W. C. kwoty po 1 043 671,71 zł (jeden milion czterdzieści trzy tysiące sześćset siedemdziesiąt jeden złotych i 71/100), na rzecz M. S. (1) kwotę 795 178,44 zł (siedemset dziewięćdziesiąt pięć tysięcy sto siedemdziesiąt osiem złotych i 44/100) – wszystkie te kwoty z odsetkami ustawowymi od dnia 13 kwietnia 2017 r. do dnia zapłaty;

II. w pozostałej części oddała powództwo;

III. rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów postępowania pozostawia referendarzowi sądowemu, ustalając że powodowie wygrali spór w 7 % (siedmiu procentach).

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 23 grudnia 2014 roku powodowie J. S. (1), A. A. (1), P. S., A. S. (1), A. A. (2), B. L., A. C., W. C., A. C., M. S. (1), R. S., M. Z. (1) domagali się zasądzenia od pozwanego Skarbu Państwa – Ministra Gospodarki na rzecz Powoda J. S. (1) - kwoty 5.034.115,87 złotych, na rzecz Powoda A. A. (1) - kwoty 5.034.115,87 złotych, na rzecz Powoda P. S. - kwoty 4.404.851,39 złotych, na rzecz Powoda A. S. (1) - kwoty 4.404.851,39 złotych, na rzecz Powoda A. A. (2) - kwoty 8.809.702,78 złotych, na rzecz Powoda B. L. - kwoty 8.809.702,78 złotych, na rzecz Powoda W. C. - kwoty 13.214.554,20 złotych, na rzecz Powoda A. C. - kwoty 13.214.554,20 złotych, na rzecz Powoda M. S. (1) - kwoty 10.068.231,70 złotych, na rzecz Powoda R. S. - kwoty 5.034.115,87 złotych oraz na rzecz Powoda M. Z. (1) - kwoty 5.034.115,87 złotych – wszystkie te kwoty wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty (pozew – k. 4-6).

Powodowie wskazali, iż źródłem szkody, z której wywodzą swoje roszczenie było orzeczenie nr 62 z dnia 7 sierpnia 1951 roku o przejęciu przedsiębiorstw na własność Państwa, na podstawie art. 3 ust. 1 lit. A i B i 5 oraz art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 3 stycznia 1946 r. o przejęciu na własność Państwa podstawowych gałęzi gospodarki narodowej oraz § 65 ust. 1 i § 71 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1947 roku w sprawie trybu postępowania przy

przejmowaniu przedsiębiorstw na własność Państwa (Dz.U. R. P. z 1947 Minister Przemysłu Lekkiego stwierdził przejęcie przedsiębiorstw na własność Państwa w części dotyczącej przedsiębiorstwa pn. Cegielnia (...) - B. Z. i A. S. -L. oraz nieruchomości, na których to przedsiębiorstwo było zlokalizowane. Powodowie wskazywali również, iż decyzją z dnia 29 grudnia 2011 roku (znak (...) (...)) Minister Gospodarki stwierdził, że orzeczenie Nr 62 Ministra Przemysłu Lekkiego z dnia 7 sierpnia 1951 roku o przejęciu na własność Państwa, w części dotyczącej przedsiębiorstwa pn. Cegielnia (...) - B. Z. i A. S. - L. zostało wydane z naruszeniem prawa w rozumieniu art. 158 § 2 k.p.a. w związku z art. 156 § 2 k.p.a. Wartość przedmiotu sporu powodowie ocenili na podstawie wartości przejętego mienia w roku 1951 odniesionego do wysokości przeciętnego wynagrodzenia w roku 1951 oraz obecnie (uzasadnienie pozwu – k. 9-37).

W odpowiedzi na pozew pozwany Skarb Państwa wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa według norm przepisanych (odpowiedź na pozew – k. 348-349).

W uzasadnieniu pozwany podniósł zarzut braku legitymacji procesowej powodów, bowiem adresatem orzeczenia z 1951 roku i właścicielem majątku w chwili nacjonalizacji była spółka jawna działająca pod firmą (...) C. w L. ul. (...). W ocenie pozwanego spółka ta w dalszym ciągu posiada zdolność prawną i zdolność sądową, bowiem nie zostało przeprowadzone postępowanie likwidacyjne, które zakończyłoby się wykreśleniem spółki ze stosownego rejestru. Z ostrożności procesowej pozwany kwestionował wystąpienie po stronie powodów szkody co do zasady, zakresu i wysokości (odpowiedź na pozew – k. 349-358).

Strony podtrzymały swoje stanowiska do zakończenia postępowania w sprawie (protokół – k. 885, nagranie: 00:28:36-00:38:36).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Mocą ustnego porozumienia pomiędzy B. Z. (2) i A. S. (3) została zawarta spółka firmowa (...), cegielnia w L. ul. (...). Termin trwania spółki ustalono jako nieograniczony. Ww. spółka firmowa została wpisana do Rejestru handlowego (...) Sądu Okręgowego w Lublinie w dniu 27 października 1922 roku (na mocy postanowienia Sędziego z dnia 10 października 1922 roku). B. Z. (2) został wpisany jako właściciel 2/3, a A. S. (3) jako właściciel 1/3 przedsiębiorstwa. Następnie w miejsce zmarłego A. S. (3) wstąpili jego następcy prawni, tj. jego synowie: J. S. (1), M.-T. (dwojga imion) S. i E. S.. Na skutek powyższego firma spółki została zmieniona na brzmienie: „Cegielnia (...) B. Z. i S.. A. S. w L. (wypis z rejestru handlowego Nr (...) t. IV., poz. spisu 4, T. IV, k. 440, 440v (2 karty) – k. 74-75)

Po wejściu w życie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 czerwca 1934 roku Kodeks handlowy (Dz. U. nr 57, poz. 502 ze zm.) przedmiotowa spółka firmowa stała się spółką jawną w rozumieniu przepisów ww. rozporządzenia.

Zgodnie z wypisem z rejestru handlowego Nr (...) t. IV, prowadzonym przez Sąd Okręgowy w Lublinie Wydział Rejestru Handlowego, pomiędzy B. Z. (2) i A. S. (3) została zawarta spółka firmowa „B. Z. (2) i A. S. (3) C. w L. ul. (...), w rejestrze tym wskazano, że B. Z. (2) jest właścicielem 2/3 przedsiębiorstwa, a A. S. (3) 1/3 przedsiębiorstwa. Po śmierci A. S. (3), w jego miejsce wstąpili następcy prawni, tj. jego synowie: J. S. (1), M. S. (2) i E. S.. Z kolei, w księdze wieczystej prowadzonej dla nieruchomości położonych w L., na których zlokalizowane było przedmiotowe przedsiębiorstwo - (...) kol. G. nr 1 - jako współwłaściciele wpisani byli B. Z. (2), J. S. (1), M. S. (2) i E. S. - w takich samych udziałach, jak udziały w spółce Cegielnia (...) B. Z. i S.. A. S. w L.. (Zaświadczenie Sądu Okręgowego w Lublinie Wydział Hipoteczny z dnia 30 kwietnia 1934 roku, sygnatura 310 – k. 76, zaświadczenie Państwowego Biura Notarialnego w L. z dnia 18 maja 1990 roku, L. Dz. 1662/90 – k. 77, wypis z rejestru handlowego Nr (...) t. IV, poz. spisu 4, T. IV, k. 440, 440v (2 karty) – k. 74-75, reprodukcje dokumentacji: pt. „Hipoteka w L.", sygnatura 1/1117 (k.1 - Dział I.; s. 2-Dział I.; Dział II. - strony od 4 do 8) – k. 78-84, tłumaczenia przysięgłe z j. rosyjskiego – k. 403-407).

(...), na których zlokalizowane było przedsiębiorstwo stanowiły współwłasność osób fizycznych, tj. B. Z. (2), J. S. (1), M. S. (2) i E. S. - w takich samych udziałach, jak udziały w spółce Cegielnia (...) B. Z. i S.. A. S. w L., tj. B. Z. (2) przysługiwało prawo własności nieruchomości w 2/3 części, a J. S. (1), M. S. (2) i E. S. przysługiwało prawo

własności nieruchomości łącznie w 1/3 części, przy czym żonie zmarłego A. S. (3) S. S. (2) zd. G. przysługiwało prawo dożywotniego użytkowania części nieruchomości (zaświadczenie Sądu Okręgowego w Lublinie Wydział Hipoteczny z dnia 30 kwietnia 1934 roku, sygnatura 310 – k. 76, zaświadczenie Państwowego Biura Notarialnego w L. z dnia 18 maja 1990 roku, L. Dz. 1662/90 – k. 77, reprodukcje dokumentacji: pt. „Hipoteka w L.”, sygnatura 1/1117 (k.1 - Dział I.; s. 2 - Dział I.; Dział II. - strony od 4 do 8) – k. 78-84, tłumaczenia przysięgłe z j. rosyjskiego – k. 403-407).

W dniu 31 października 1949 roku zarządzeniem Ministra Przemysłu Lekkiego, nad przedsiębiorstwem pn. Cegielnia (...) w L., ul. (...) został ustanowiony przymusowy zarząd państwowy. Wobec rzeczoności przedsiębiorstwa zostało wszczęte także postępowanie nacjonalizacyjne, w trybie przepisów ustawy z dnia 3 stycznia 1946 roku o przejściu na własność Państwa podstawowych gałęzi gospodarki narodowej, przedsiębiorstwo pn. Cegielnia (...) w L. zostało zakwalifikowane do przedsiębiorstw przechodzących na własność Państwa, na podstawie art. 3 ustawy i umieszczone w wykazie, ogłoszonym w Dzienniku Urzędowym Wojewódzkiej Rady Narodowej w L. z 1951 roku, Nr 7, poz. 37. Na mocy orzeczenia administracyjnego Nr 62 z dnia 7 sierpnia 1951 roku ww. przedsiębiorstwo oraz nieruchomości, na których przedsiębiorstwo było zlokalizowane -stanowiące współwłasność B. Z. (2), J. S. (1), M. S. (2) i E. S. - zostały przejęte na własność Państwa. (odpis zarządzenia Ministra Przemysłu Lekkiego z dnia 31 października 1949 roku – k. 113, orzeczenie administracyjne Nr 62 z dnia 7 sierpnia 1951 roku (Monitor Polski Nr A-88.poz. 1219 – k. 85-86).

Objęcie poszczególnych składników majątkowych nastąpiło protokołem zdawczo - odbiorczym, sporządzonym w dniu 30 czerwca 1958 roku przez przedsiębiorstwo państwowe pn. (...) Zakłady (...). Ogłoszenie o terminie sporządzenia zostało opublikowane, na podstawie § 73 ww. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1947 roku w sprawie trybu postępowania przy przejmowaniu przedsiębiorstw na własność Państwa (Dz. U. Nr 16, poz.62) w Dzienniku Urzędowym Wojewódzkiej Rady Narodowej w L. Nr 5, poz. 32 z dnia 14 czerwca 1958 roku. W protokole zdawczo - odbiorczym ujęto stan składników majątkowych, według stanu na dzień 12 listopada 1949 roku, uwzględniając okoliczność funkcjonowania cegielni przed nacjonalizacją, pod przymusowym zarządem państwowym - „cegielnia od chwili przyjęcia pod przymusowy zarząd państwowy była w bezpośrednim posiadaniu spadkobierców Z. i S. - produkcja ręczna, bez żadnych urządzeń mechanicznych. Stan cegielni przejętej pod przymusowy zarząd państwowy wymagał natychmiastowego remontu pieca, suszarni i pobudowania centralnego mieszała mechanicznego, ułożenia torów, doprowadzenia wody itp.(...)” (protokół zdawczo - odbiorczy z dnia 30 czerwca 1958 roku sporządzony przez (...) Zakłady (...) wraz z załącznikami nr 1,2 i 3 – k.114-123 , protokół dodatkowy z dnia 5 kwietnia 1962 roku do protokołu zdawczo - odbiorczego z dnia 30 czerwca 1958 roku – k. 124-125).

Orzeczeniem z dnia 27 kwietnia 1962 roku (znak: (...)) Minister Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych zatwierdził protokół zdawczo -odbiorczy z dnia 30 czerwca 1958 roku oraz protokół dodatkowy z dnia 5 kwietnia 1962 roku, sporządzony przez (...) Zakłady (...), wskazując, że przejęte składniki majątkowe objęte ww. protokołami przechodzą na własność Państwa, z wyłączeniem „nieruchomości KW nr 357 o pow. 0.65.67 ha” (orzeczenie Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 27 kwietnia 1962 roku, znak GM/2/39/A-97/62 – k. 126).

Z. S. i J. S. (2) pismem skierowanym do Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 29 grudnia 1990 roku (data wpływu: 2 stycznia 1991 roku) złożyli wniosek z żądaniem stwierdzenia nieważności zarządzenia Ministra Przemysłu Lekkiego z dnia 31 października 1949 roku (nr (...).Z. 38/49) w sprawie ustanowienia przymusowego zarządu państwowego nad Cegielnią (...) oraz orzeczenia nr 62 Ministra Przemysłu Lekkiego z dnia 7 sierpnia 1951 roku (MP nr A-88, poz. 1219) o przejściu na własność Skarbu Państwa z dniem 15 października 1951 roku przedmiotowej cegielni (Pismo Z. S. i J. S. (2) skierowane do Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 29 grudnia 1990 roku – k. 127-129).

Złożone wnioski zostały pismem z dnia 24 października 1991 roku przesłane przez Ministerstwo Gospodarki Przestrzennej - według właściwości - do Ministra Przemysłu i Handlu, tj. poprzednika prawnego Ministra Gospodarki (pismo Ministerstwa Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 24 października 1991 roku – k. 130).

Do postępowania w przedmiotowej sprawie pismem z dnia 21 lutego 2000 roku przyłączył się również adwokat J. S. (1) (będący spadkobiercą J. S. (1) - syn A. S. (3)) będący jednocześnie pełnomocnikiem R. S., M. S. (1), M. Z. (1), A.

A. (1), D. S., A. A. (2), B. L., A. C. i W. C.. Dowód: Pismo J. S. (1) z dnia 21 lutego 2000 roku (psimo adw. J. S. (1) z dnia 21 lutego 2000 roku – k. 131-132)

Minister Gospodarki decyzją z dnia 30 września 2008 roku (znak (...)) na podstawie art. 105 § 1 w związku z art. 107 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego, po rozpatrzeniu wniosku Z. S. w punkcie I - umorzył postępowanie w sprawie stwierdzenia nieważności zarządzenia Ministra Przemysłu Lekkiego z dnia 31 października 1949 roku w sprawie ustanowienia przymusowego zarządu państwowego nad przedsiębiorstwem Cegielnia (...) w L. oraz w punkcie II - na podstawie art. 156 § 1 pkt 2 w związku z art. 157 § 1 i 2 Kodeksu postępowania administracyjnego - stwierdził nieważność orzeczenia Nr 62 Ministra Przemysłu Lekkiego z dnia 7 sierpnia 1951 roku o przejęciu przedsiębiorstwa na własność Państwa, w części dotyczącej przedsiębiorstwa pn. Cegielnia (...) - B. Z. i A. S. – L. (decyzja Ministra Gospodarki z dnia 30 września 2008 roku znak (...) – k. 133-139).

Minister Gospodarki decyzją z dnia 7 kwietnia 2009 roku (znak (...)(...) L.dz. 686) utrzymał w mocy decyzję własną z dnia 30 września 2008 roku w zakresie jej pkt II. (decyzja Ministra Gospodarki z dnia 7 kwietnia 2009 roku, znak (...)11-461-985-P-JO/09 L.dz. 686 – k. 150-156).

Wyrokiem z dnia 29 stycznia 2010 roku Wojewódzki Sąd Administracyjny w W. (sygnatura akt IV SA/Wa 981/09) uchylił decyzję Ministra Gospodarki z dnia 7 kwietnia 2009 roku oraz poprzedzającą ją decyzję Ministra Gospodarki z dnia 30 września 2008 roku „co do punktu II” (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z dnia 29 stycznia 2010 roku, sygnatura akt IV SA/Wa 981/09 – k. 168-176).

Decyzją z dnia 29 grudnia 2011 roku (znak (...) (...)) Minister Gospodarki stwierdził, że orzeczenie Nr 62 Ministra Przemysłu Lekkiego z dnia 7 sierpnia 1951 roku o przejęciu na własność Państwa, w części dotyczącej przedsiębiorstwa pn. Cegielnia (...) - B. Z. i A. S. - L. zostało wydane z naruszeniem prawa w rozumieniu art. 158 § 2 k.p.a. w związku z art. 156 § 2 k.p.a. Decyzja Ministra Gospodarki jest ostateczna i prawomocna. (decyzja Ministra Gospodarki z dnia 29 grudnia 2011 roku, znak (...) (...) – k. 95-109).

Na mocy postanowienia Sądu Powiatowego w L. z dnia 21 stycznia 1954 roku (sygnatura akt Ns 44/54) spadek po A. S. (3) zmarłym w dniu 10 marca 1931 roku w L. odziedziczyli synowie: J., M. T. i E. S., każdy po 1/3 części, z tym że żonie spadkodawcy S. S. (2) zd. G. przysługiwało dożywocie w 1/4 części spadku (które wygasło z chwilą jej śmierci) (postanowienie Sądu Powiatowego w L. z dnia 21 stycznia 1954 roku, sygnatura akt Ns 44/54 – k. 87).

Na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Lublinie Wydział II Cywilny z dnia 28 kwietnia 1992 roku (sygnatura akt II Ns 486/92) spadek po B. Z. (2), zmarłym dnia 22 lutego 1940 roku w L., na podstawie ustawy nabyły jego dzieci: L. R., I. C., H. Z. i M. Z. (2), każdy z nich po 1X części, z tym że żonie spadkodawcy A. Z. przysługiwało dożywocie w 1/5 części spadku, które wygasło z jej śmiercią w dniu 31 października 1978 roku (postanowienie Sądu Rejonowego w Lublinie Wydział II Cywilny z dnia 28 kwietnia 1992 roku, sygnatura akt II Ns 486/92 – k. 88).

Na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Nowym Targu Wydział I Cywilny z dnia 24 września 1999 roku (sygnatura akt I Ns 1416/99) spadek po J. S. (1) s. A. i S. zmarłym 31 maja 1999 roku w N., na podstawie ustawy i wprost nabyły jego dzieci: J. S. (3) (dwojga imion) S. oraz A. M. (dwojga imion) S.-A. zd. S. po 1/4 części (postanowienie Sądu Rejonowego w Nowym Targu Wydział I Cywilny z dnia 24 września 1999 roku, sygnatura akt I Ns 1416/99 – k. 89).

Na mocy postanowienia Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa Wydział I Cywilny z dnia 20 marca 2003 roku (sygnatura akt I Ns 367/03) spadek po M. S. (2) zmarłym w dniu 13 lutego 2003 roku w W. na podstawie testamentu z dnia 31 stycznia 2001 roku nabył syn M. M. (2) (dwojga imion) S. w całości (postanowienie Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa Wydział I Cywilny z dnia 20 marca 2003 roku, sygnatura akt I Ns 367/03 – k. 90).

Na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Lublinie Wydział II Cywilny z dnia 12 stycznia 1987 roku (sygnatura akt II Ns 3813/86) spadek po E. S. zmarłym w dniu 6 września 1985 roku w L. na podstawie ustawy nabyła żona Z. S. oraz dzieci R. A. (dwojga imion) S. i M. E. (dwojga imion) S.-Z. po 1/3 części. Sąd Rejonowy w Lublinie w dniu 30 listopada 1987 roku w sprawie II Ns 3746/87 postanowił uzupełnić postanowienie Sądu Rejonowego w Lublinie z dnia

12 stycznia 1987 roku w ten sposób, że: stwierdził, że wchodzące w skład spadku gospodarstwo rolne położone w N. i Z. odziedziczyła z mocy ustawy żona Z. S. w całości (postanowienie Sądu Rejonowego w Lublinie Wydział II Cywilny z dnia 12 stycznia 1987 roku, sygnatura akt II Ns 3813/86 – k. 375).

Na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Lublinie Wydział III Cywilny z dnia 16 stycznia 1984 roku (sygnatura akt III Ns 2216/83): spadek po A. Z. (żonie zmarłego B. Z. (2)) zmarłej w dniu 31 października 1978 roku w L. na podstawie ustawy nabyły dzieci: L. R., I. C. , H. Z. , M. Z. (2) po 1/4 części każde z nich, spadek po L. R. zmarłej 18 września 1981 roku w L. na podstawie ustawy nabyły dzieci: D. S. , A. A. (2) i B. L. po 1/3 części każde z nich, spadek po I. C. zmarłej w dniu 24 sierpnia 1982 roku w L. na mocy ustawy nabyli: mąż M. C. oraz dzieci W. C. i A. C. po 1/3 części każde z nich (postanowienie Sądu Rejonowego w Lublinie Wydział III Cywilny z dnia 16 stycznia 1984 roku, sygnatura akt III Ns 2216/83 – k. 91).

Na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Lublinie Wydział II Cywilny z dnia 10 kwietnia 2002 roku (sygnatura akt II Ns 585/02) spadek po Z. S. zmarłej w dniu 29 stycznia 2002 roku w L. na podstawie ustawy nabyły dzieci M. Z. (1) i R. S. po 1/2 części każde z nich (postanowienie Sądu Rejonowego w Lublinie Wydział II Cywilny z dnia 10 kwietnia 2002 roku, sygnatura akt II Ns 585/02 – k. 376).

Na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Lublinie Wydział II Cywilny z dnia 21 września 2000 roku (sygnatura akt II Ns 1695/00) spadek po M. Z. (2) zmarłej w dniu 27 sierpnia 1994 roku w L. na podstawie ustawy nabyli: siostrzenice: D. S., B. L. i A. A. (2) po 1/6 części i siostrzeńcy A. C. i W. C. po 1/4 części. (postanowienie Sądu Rejonowego w Lublinie Wydział II Cywilny z dnia 21 września 2000 roku, sygnatura akt II Ns 1695/00 – k. 92).

Na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Lublinie Wydział II Cywilny z dnia 13 października 2000 roku (sygnatura akt II Ns 2062/00) spadek po M. C. zmarłym w dniu 3 sierpnia 1992 roku w L. na podstawie ustawy nabyli synowie: W. C. i A. C. po 1/4 części (postanowienie Sądu Rejonowego w Lublinie Wydział II Cywilny z dnia 13 października 2000 roku, sygnatura akt II Ns 2062/00 – k. 93).

Na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Lublinie Wydział II Cywilny z dnia 25 maja 1992 roku (sygnatura akt II Ns 1079/92) spadek po H. Z. zmarłym w dniu 14 lipca 1988 roku w W. na podstawie ustawy nabyli: żona L. Z. w 1/2 części, siostra M. Z. (2) w 1/6 części, siostrzeńcy: D. S., A. A. (2) i B. L. po 1/18 części oraz siostrzeńcy: W. C. i A. C. po 1/12 części (postanowienie Sądu Rejonowego w Lublinie Wydział II Cywilny z dnia 25 maja 1992 roku, sygnatura akt II Ns 1079/92 – k. 94).

W czasie od dnia wydania decyzji z dnia 29 grudnia 2011 roku, do dnia wniesienia niniejszego pozwu zmarła D. S. - uczestnik postępowania administracyjnego. Na mocy aktu poświadczenia dziedziczenia z dnia 1 września 2014 roku sporządzonego przez notariusza B. M., rep.(...) spadek po D. S. zmarłej dnia 26 czerwca 2014 roku w Ł. z mocy ustawy nabyli synowie: P. S. w 1/2 części i A. S. (1) w 1/2 części (akt poświadczenia dziedziczenia z dnia 1 września 2014 roku, rep. (...) nr(...) – k. 110-112).

Powódka M. Z. (1) zmarła w dniu 28 lutego 2016 roku. Spadek po zmarłej odziedziczyli: mąż J. Z. – w 1/2 oraz syn Ł. Z. – w 1/2, natomiast na podstawie umowy o częściowy dział spadku zawartej pomiędzy spadkobiercami dnia 24 czerwca 2016 roku, przysługujące zmarłej roszczenie, będące przedmiotem niniejszego postępowania, nabył w całości J. Z. (akt poświadczenia dziedziczenia Rep. (...) nr (...) – k. 703-705, umowa o częściowy dział spadku – k. 706).

W skład przejętych urządzeń Cegielni wchodziły: sznajdry (3 sztuki), stoły drewniane duże przy sznajdrach (7 sztuk), kastra na glinę drewnianą (1 sztuka), bali żelaza pod taczki (95 sztuk), ławka drewniana do szybrów (1 sztuka), buksztele do remontu pieca (4 sztuki), kosior drewniany (1 sztuka), wiadro blaszane (1 sztuka), dyszle drewniane do sznajdrów (3 sztuki), bale drewniane do sznajdrów (3 sztuki), ryminki drewniane do sznajdrów (3 sztuki), taczki drewniane (5 sztuk), taczki stołówki, do dowożenia cegły (6 sztuk), taczki do dowożenia cegły (20 sztuk), piaskownica (7 sztuk), kosiory drewniane (2 sztuki), studnia czynna (1 sztuka), studnia nieczynna (1 sztuka). W skład przejętych ruchomości wchodziły: apteczka drewniana (1 sztuka), półka drewniana 4 stopy (1 sztuka), krzesło (1 sztuka), stół krzyżak (1 sztuka), kłódki (6 sztuk), drąg żelazny (1 sztuka), szufla (1 sztuka), wiadro (1 sztuka) (Załącznik nr 1 do

protokołu komisyjnego przejęcia przedsiębiorstwa Cegielnia (...) i nieruchomości z dnia 12 listopada 1949 roku – k. 205-208).

W skład nieruchomości i przedsiębiorstwa wchodziły następujące budynki oraz inwentarz: (...) -komorowy, 4-rejowy wraz z budynkiem piecowym drewnianym, przybudowanym budynkiem mieszkalnym murowanym z kominem, S. kryta częściowo eternitem, częściowo deskami, S. kryta papą, S. kryta deskami, S. kryta papą, S. kryta gontem i deskami, S. kryta słomą i gontem, 3 sznajdry murowane, kompletne, 2 studnie (nieczytelne), Budynek mieszkalny (...) -izbowy, 414 m³, nie nadający się do zamieszkania, do rozbiórki, Budynek murowany, kryty gontem, 2-izbowy z przybudowaną drewnianą stajnią, Budynek murowany, kryty gontem i papą 4-izbowy, Budynek murowany, kryty blachą, Wóz i platforma, Studnia, nieczynna, zniszczona (załącznik nr 2 do protokołu komisyjnego przejęcia przedsiębiorstwa Cegielnia (...) i nieruchomości z dnia 12 listopada 1949 roku – k. 209, protokół z dnia 30 czerwca 1951 roku – k. 221-222).

Powierzchnia nieruchomości, na których zlokalizowane było przedsiębiorstwo według stanu na dzień 7 sierpnia 1951 roku wynosiła 3,0444 ha (opinia biegłego geodety – k. 425-427).

Wartość nieruchomości, na których zlokalizowane było przedsiębiorstwo według stanu na dzień 7 sierpnia 1951 roku i cen aktualnych wynosi 7 156 606 zł, z czego wartość gruntów wynosi 6 779 270 zł, wartość budynków i budowli wynosi 377 336 zł. Wartość maszyn i urządzeń wynosi 39 538 zł, wartość urządzeń biurowych wynosi 68 623 zł. Wartość wyrobów gotowych i półfabrykatów wynosi 255 486 zł, a wartość zgromadzonych przez przedsiębiorstwo środków pieniężnych wynosi 512 zł. Wartość pasywów w postaci niezrealizowanych zleceń wyniosła 267 011 zł (opinia biegłego ds. wyceny i ekonomiki przedsiębiorstw dr Z. P. – k. 522-523).

Sąd ustalił stan faktyczny na podstawie złożonych do akt sprawy dokumentów, w tym kopii orzeczeń sądów oraz decyzji administracyjnych, korespondencji powodów z organami administracji, kopii wypisów z rejestru handlowego prowadzonego przez Sąd Okręgowy w Lublinie, a także kopii protokołów obrazujących stan znacjonalizowanego przedsiębiorstwa, jak również załączników do nich, jak również na podstawie opinii biegłego geodety J. K. oraz biegłego ds. wyceny i ekonomiki przedsiębiorstw dr Z. P..

Sąd ocenił przedłożone do akt sprawy dokumenty jako w pełni wiarygodne, bowiem żadna ze stron nie kwestionowała ich prawdziwości i wiarygodności, a także Sąd z urzędu nie znalazł podstaw do ich kwestionowania.

Opinia biegłej geodety została sporządzona w sposób staranny, spójny i w pełni odpowiadała tezie postawionej w postanowieniu dowodowym Sądu dotyczących powzięcia przez Sąd wiadomości specjalnych. Uwagi zgłoszone przez stronę pozwaną, a dotyczące zastosowanej metodologii oraz materiału zostały w sposób precyzyjny wyjaśnione w pisemnej opinii uzupełniającej, a to pozwoliło w całości podzielić wnioski wyrażone przez biegłą w opinii.

W odniesieniu do opinii biegłego z zakresu wyceny maszyn i urządzeń Sąd ocenił ją jako przydatną dla ustalenia stanu faktycznego i odpowiedzi na pytania Sądu w zakresie wiadomości specjalnych. Obliczenia dokonane przez biegłego przedstawione zostały w sposób przystępny i pozwalający na prześledzenie toku myślowego biegłego. Sporządzoną opinię cechował wysoki poziom szczegółowości, toteż stanowiła ona istotny wkład w ustalenie przez Sąd stanu faktycznego. Opinia biegłego została uzupełniona przez biegłego poprzez złożenie pisemnej opinii uzupełniającej oraz ustnych wyjaśnień na rozprawie. Biegły odniósł się do zarzutów strony pozwanej dotyczących przyjętej metodologii obliczeń, w szczególności zastosowanych współczynników oraz zasadności pominięcia przez biegłego protokołu z 1958 roku do oceny stopnia zużycia składników przedsiębiorstwa. Wyjaśnienia biegły przedstawił w sposób przystępny, spójny i logiczny, w szczególności zaznaczając, iż protokół z 1958 roku był w wielu punktach sprzeczny z treścią wcześniejszych protokołów, także przy uwzględnieniu zużycia składników przedsiębiorstwa. Ponadto, jak zaznaczył biegły w treści opinii głównej oraz składanych opinii uzupełniających protokoły z 1949 roku oraz z czerwca 1951 roku najpełniej odzwierciedlały stan przedsiębiorstwa w chwili wydania decyzji szkodzącej, a nadto były one sporządzane z udziałem zdających przedsiębiorstwo i przy udziale kilku członków komisji. W odniesieniu do przyjętych składników biegły odpowiedział na wątpliwości wyrażone przez stronę pozwaną w sposób przekonujący. Tym samym kolejny wniosek o powołanie kolejnego biegłego z zakresu wyceny przedsiębiorstw zbędny, ponieważ okoliczności istotne

w zakresie wiadomości specjalnych w tym obszarze zostały ustalone, a przeprowadzenie dowodu doprowadziłoby wyłącznie do nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu.

Na marginesie należy wskazać, iż Sąd nie ma obowiązku dopuszczenia dowodu z opinii kolejnego biegłego, gdy opinia ta jest niekorzystna dla strony oraz gdy strona nie zgadza się z wnioskami opinii już w sprawie wydanej i nie uznaje argumentów biegłego co do podnoszonych przez nią zarzutów. Z art. 286 k.p.c. wynika, że opinii kolejnego biegłego można żądać „w razie potrzeby”, a potrzebą taką nie może być jedynie niezadowolenie strony z niekorzystnego dla niej wydzwiku konkluzji opinii. W przeciwnym razie Sąd byłby zobligowany do uwzględnienia kolejnych wniosków strony dopóty, dopóki nie złożona zostałaby opinia w pełni ją zadowalająca, co jest niedopuszczalne. Zatem niezadowolenie strony z treści sporządzonej opinii, jak również jej sprzeczność z twierdzeniami faktycznymi zaprezentowanymi przez taką stronę, nie stanowi samo w sobie powodu do dopuszczenia dowodu z opinii innego biegłego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 3 czerwca 2015 roku, sygn. akt I ACa 1791/14).

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo w przeważającej części należało oddalić.

Roszczenie strony powodowej zostało oparte o treść art. 160 k.p.a. w zw. z art. 5 ustawy z dnia 19 lipca 2004 roku o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych ustaw. (Dz. U. nr 162, poz. 1692). Z uwagi na to, iż wadliwa decyzja administracyjna została wydana przed wejściem w życie ww. ustawy uchylającej art. 160 k.p.a., a decyzja nadzorcza zapadła już po nadejściu tej daty, w sprawie ma zastosowanie art. 160 k.p.a. z wyłączeniem przepisów uzależniających dochodzenie odszkodowania na drodze sądowej od uprzedniego wyczerpania trybu administracyjnego (por. uchwała pełnego składu Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2011 r., sygn. akt III CZP 112/10).

Przepis art. 160 k.p.a. w brzmieniu obowiązującym na dzień 31 sierpnia 2004 roku stanowił w § 1 że stronie, która poniosła szkodę na skutek wydania decyzji z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 albo stwierdzenia nieważności takiej decyzji, służy roszczenie o odszkodowanie za poniesioną rzeczywistą szkodę, chyba że ponosi ona winę za powstanie okoliczności wymienionych w tym przepisie. Z kolei § 2 tego przepisu stanowił, że do odszkodowania stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego z wyłączeniem art. 418 tego Kodeksu. Wedle § 3 art. 160 k.p.a. odszkodowanie przysługuje od organu, który wydał decyzję z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 k.p.a., chyba że winę za powstanie okoliczności wymienionych w tym przepisie ponosi inna strona postępowania dotyczącego tej decyzji; w tym ostatnim przypadku roszczenie o odszkodowanie służy w stosunku do strony winnej powstania tych okoliczności. Zgodnie natomiast z § 6 art. 160 k.p.a. roszczenie o odszkodowanie przedawnia się z upływem trzech lat od dnia, w którym stała się ostateczna decyzja stwierdzająca nieważność decyzji wydanej z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 albo decyzja, w której organ stwierdził, w myśl art. 158 § 2 k.p.a., że zaskarżona decyzja została wydana z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 k.p.a.

Artykuł 160 § 1 k.p.a. stanowi samodzielną, wyłączną podstawę odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkodę będącą następstwem wydania decyzji rażąco naruszającej prawo lub nieważnej. Wiąże ono jednakże Sąd o tyle tylko, o ile stanowi wypełnienie podstawowej przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej przewidzianej w art. 160 § 1 k.p.a.; nie przesądza natomiast w sposób wiążący dla sądu o istnieniu normalnego związku przyczynowego pomiędzy wadliwą decyzją a dochodzoną szkodą.

Strona pozwana podniosła zarzut braku legitymacji czynnej po stronie powodów z uwagi na to, iż w dalszym ciągu nie zostało zakończone postępowanie likwidacyjne dotyczące spółki jawnej działającej pod firmą Cegielnia (...) B. Z. i S.. A. S. w L., bowiem spółka w dalszym ciągu figuruje w rejestrze handlowym i przez to może być stroną postępowania sądowego i dochodzić roszczeń odszkodowawczych za szkodę spowodowaną decyzją administracyjną.

Wejście w życie przepisów rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 roku - Kodeks Handlowy (Dz.U. z 1933 r., nr 82, poz. 600 ze zm.), które następnie zastąpiono rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 czerwca 1934 roku - Kodeks Handlowy (Dz. U. z 1934 r., nr 57, poz. 502 ze zm.), skutkowało z mocy prawa przekształceniem spółek firmowych w spółki jawne. Zgodnie z art. XXXII rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 roku, - Przepisy wprowadzające Kodeks Handlowy (Dz.U. Nr 82, poz.

601), do spółek istniejących w chwili wejścia w życie kodeksu handlowego, stosuje się przepisy tego kodeksu (tak też art. XXXVI rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 czerwca 1934 roku - Przepisy wprowadzające Kodeks Handlowy).

Zgodnie z art. 75 § 1 k.h. spółką jawną jest spółka, która prowadzi we własnym imieniu przedsiębiorstwo zarobkowe w większym rozmiarze, a nie jest inną spółką handlową. Spółka jawna może nabywać prawa i zaciągać zobowiązania, pozywać i być pozwana (art. 81 k.h.). (...) spółki jawnej stanowią rzeczy i prawa wniesione tytułem wkładu, a także nabyte lub uzyskane dla spółki. Majątek spółki jest odrębną masą majątkową, która stanowi niepodzielną wspólność majątkową, mogącą ulec podziałowi zasadniczo po rozwiązaniu spółki.

Godzi się tym samym przyjąć, iż spółka jawna w myśl przepisów kodeksu handlowego posiadała zdolność prawną a wszelki majątek nabyty przez spółkę należy do spółki, a nie do jej wspólników. Spadkobierca wspólnika nie dziedziczył więc majątku spółki, a dziedziczeniu spadkobierców wspólnika spółki jawnej podlegały wyłącznie wkład do spółki oraz prawo do udziału w spółce.

Zgodnie z art. 112 k.h. rozwiązanie spółki następował m.in. wskutek śmierci wspólnika lub ogłoszenie jego upadłości. Należy jednak podkreślić, iż samo faktyczne zaniechanie przez spółkę działalności nie prowadzi automatycznie do jej rozwiązania. Zajście jednej z przyczyn rozwiązania spółki nie powoduje ustania spółki, ale trwa ona nadal aż do jej likwidacji i wykreślenia z rejestru handlowego. Ponadto stosownie do treści art. 119 § 1 k.h. pomimo śmierci lub upadłości wspólnika oraz pomimo wypowiedzenia, dokonanego przez wspólnika lub jego wierzyciela osobistego, spółka trwa nadal pomiędzy pozostałymi wspólnikami, jeżeli tak stanowi umowa spółki lub pozostali wspólnicy tak się ułożą.

Stosownie do treści art. 122 § 1 k.h. gdy zajdzie przyczyna rozwiązania spółki, odbywa się jej likwidacja, chyba że wspólnicy umówili się o inny sposób zakończenia działalności spółki. Nadto wymaga podkreślenia, iż nawet wszczęcie postępowania likwidacyjnego nie powoduje ustania spółki, a jedynie zmianę jej celu jest nim dokończenie spraw interesów podjętych uprzednio w związku z prowadzeniem przedsiębiorstwa, uregulowanie zobowiązań wobec osób trzecich oraz podział majątku spółki między wspólników. Zgodnie z art. 123 kodeksu handlowego, a obecnie art. 68 k.s.h. w okresie likwidacji do spółki stosuje się przepisy dotyczące stosunków wewnętrznych i zewnętrznych spółki. Oznacza to, że spółka istnieje nadal w okresie likwidacji, może więc także wytaczać powództwa (por. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2009 roku, sygn. akt V CSK 240/08, Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 18 listopada 2010 roku, sygn. akt I ACa 544/10).

W przedmiotowym stanie faktycznym zgodnie ze stanem wpisów w rejestrze handlowym dla Cegielni (...) B. Z. i S.. A. S., spółka jawna w latach trzydziestych ubiegłego wieku działała z udziałem małoletnich synów A. S. (3), których prawa reprezentowała matka S. S. (2). Pomimo wystąpienia przyczyn rozwiązania spółki, działała ona nadal z udziałem następców prawnych A. S. (3). B. Z. (2) zmarł w czasie II W. Światowej 22 lutego 1940 roku, jednakże spółka po zakończeniu wojny bezspornie istniała i prowadziła działalność gospodarczą. Jak to zostało już wskazane w rozważaniach Sądu, zgodnie z art. 119 § 1 k.h. okoliczność dalszego istnienia spółki w obliczu śmierci wspólnika uzależniona była od woli pozostałych wspólników. Brak wyrażenia woli likwidacji spółki i niedokończenie postępowania likwidacyjnego czyni uprawnione stanowisko, iż w dalszym ciągu przedmiotowa spółka zachowała zdolność prawną i zdolność sądową, a tym samym to spółka jest legitymowana czynnie do występowania o odszkodowanie z tytułu wydania przez organ władzy publicznej decyzji administracyjnej stanowiącej źródło szkody.

Powyższe rozważania stanowią asumpt do przyjęcia, iż powodowie w zakresie roszczeń dotyczących odszkodowania z tytułu bezprawnego przejęcia przez Państwo znacjonalizowanego przedsiębiorstwa nie byli legitymowani czynnie w niniejszej sprawie. Tylko przepis prawa materialnego, stanowiącego podstawę interesu prawnego, stwarza dla określonego podmiotu legitymację procesową strony. Strona jest zatem pojęciem materialnoprawnym, a nie procesowym, a przeto o tym czy dany podmiot jest stroną postępowania cywilnego, tj., czy ma uprawnienie do wystąpienia z roszczeniem, przesadzają przepisy prawa materialnego, mające zastosowanie w konkretnym stanie faktycznym, nie zaś przepisy procesowe. Skoro zaś legitymacja procesowa jest przesłanką merytoryczną, o której

istnieniu przesadzają przepisy prawa materialnego, mające zastosowanie w konkretnym stanie faktycznym, nie zaś przepisy procesowe, jej brak prowadzi do oddalenia powództwa (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 9 grudnia 2014 roku, sygn. akt III APa 9/14, wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 21 grudnia 2012 roku, sygn. akt I ACa 1157/12).

Odmienne należało ocenić zarzut braku legitymacji czynnej powodów w odniesieniu do nieruchomości przejętych wraz ze znacjonalizowanym przedsiębiorstwem. Z treści przedłożonych przez stronę powodową dokumentów wynika, iż prawo własności nieruchomości w chwili wydania przez Ministra Przemysłu Lekkiego orzeczenia z dnia 7 sierpnia 1951 roku należało do poprzedników prawnych powodów, a nie do przejętej spółki jawnej. W treści protokołu zdawczo-odbiorczego sporządzonego w związku z przejmowaniem przedsiębiorstwa na rzecz Państwa wynika, iż objęcie zarządem przymusowym, a następnie przejęcie składników majątku nastąpiło także w stosunku do nieruchomości. Choć adresatem orzeczenia było przedsiębiorstwo prowadzone w formie spółki jawnej pod firmą Cegielnia (...) B. Z. i S.. A. S. to jednak skutki prawnorzeczowe w postaci odjęcia własności nieruchomości dotknęły także osoby fizyczne – dotychczasowych właścicieli nieruchomości, a tym samym poprzednicy prawni powodów. Tym samym powodowie są legitymowani czynnie w zakresie dochodzenia odszkodowania za szkodę w majątku ich poprzedników prawnych poprzez wydanie orzeczenia przez Ministra Przemysłu Lekkiego w dniu 7 sierpnia 1951 roku.

Stanowiący podstawę roszczenia powodów przepis art. 160 k.p.a. nie zawiera żadnej regulacji dotyczącej przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej za szkodę wyrządzoną wadliwą decyzją administracyjną, odsyłając w tym zakresie do przepisów kodeksu cywilnego. Z uwagi na publicznoprawny charakter decyzji administracyjnych i organów je wydających istotne znaczenie dla określenia przesłanek tej odpowiedzialności ma przepis art. 417 k.c.. Ponadto w zakresie określenia rozmiaru szkody i związku przyczynowego między wydaniem wadliwej decyzji administracyjnej, a szkodą zastosowanie znajdują także przepisy art. 361 – 363 k.c. Powyższe determinuje również zakres faktów, które obowiązana jest udowodnić strona domagająca się odszkodowania z tego tytułu.

Warunkiem uwzględnienia roszczenia było wykazanie istnienia związku przyczynowo-skutkowego w rozumieniu art. 361 § 1 k.c. Zgodnie z art. 361 § 1 k.c. zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. W niniejszej sprawie strona powodowa udowodnić musiała istnienie adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy wydaniem wadliwej decyzji administracyjnej a powstaniem szkody w majątku powodów.

Rozstrzygnięcie o istnieniu adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy tak rozumianą szkodą, a zdarzeniem ją powodującym musi być poprzedzone oceną, czy szkoda nastąpiłaby także wtedy, gdyby zapadła decyzja zgodna z prawem (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2004 r., sygn. akt II CK 433/02).

W odniesieniu do utraconych przez poprzedników prawnych powodów nieruchomości gruntowych przesłanki te zostały wykazane.

Decyzją z dnia 29 grudnia 2011 roku Minister Gospodarki stwierdził, że orzeczenie Nr 62 Ministra Przemysłu Lekkiego z dnia 7 sierpnia 1951 roku o przejęciu na własność Państwa, w części dotyczącej przedsiębiorstwa pn. Cegielnia (...) - B. Z. i A. S. - L. zostało wydane z naruszeniem prawa w rozumieniu art. 158 § 2 k.p.a. w związku z art. 156 § 2 k.p.a.

Stwierdzić należy, iż fakt, że decyzja administracyjna została wydana z rażącym naruszeniem prawa, przesądza o bezprawności i winie funkcjonariusza państwowego przy wykonywaniu powierzonej mu czynności (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 maja 1985 r., II CR 121/85, OSNC 1986, nr 4, poz. 53).

Jednocześnie zaznaczenia wymaga, iż strona powodowa wykazała istnienie ciągu przyczynowo-skutkowego w stosunku do utraconego majątku. Z treści uzasadnienia decyzji Ministra Gospodarki z dnia 29 grudnia 2011 roku wynika wprost, że postępowanie nacjonalizacyjne zostało wszczęte z przekroczeniem dopuszczalnego terminu ustawowego. Tym samym uzasadnione było przyjęcie, iż postępowanie organu administracji w roku 1951, gdyby następowało zgodnie z obowiązującymi przepisami, nie doprowadziłoby do uszczuplenia majątku poprzedników prawnych powodów poprzez odjęcie własności nieruchomości, na których funkcjonowało przedsiębiorstwo.

Niewątpliwie słuszne jest zatem przyjęcie, iż powodom została wyrządzona szkoda majątkowa o wartości równej wartości utraconych przez poprzedników prawnych powodów składników majątku.

Na marginesie jedynie należy wskazać, iż przedsiębiorstwa na podstawie art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 3 stycznia 1946 r. o przejściu na własność Państwa podstawowych gałęzi gospodarki narodowej obejmowało wszystkie składniki niezbędne do jego prawidłowego funkcjonowania, niezależnie od tego, czyją stanowiły własność, toteż w hipotetycznej sytuacji, gdyby orzeczenie administracyjne z roku 1951 wydane zostało zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa administracyjnego, wówczas nieruchomości jako wymienione w protokole zdawczo-odbiorczym jako niezbędne do funkcjonowania przedsiębiorstwa przeszłyby w całości na rzecz Państwa stosownie do treści art. 6 ust. 1 ww. ustawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 października 1967 roku, sygn. akt I CZ 74/67, także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 2001 roku, sygn. akt I CKN 1350/98).

Wysokość odszkodowania Sąd ustalił w oparciu o opinię biegłego z zakresu wyceny przedsiębiorstw. Opinia biegłego została przyjęta przez Sąd w całości, a wnioski przedstawione przez biegłego uznał Sąd za własne. W oparciu o to Sąd przyjął sumaryczną szkodę w wysokości 7 156 6060 zł, co odpowiadało obliczonej przez biegłego wartości gruntów, budynków i budowli według stanu na dzień 7 sierpnia 1951 roku, tj. na dzień wydania orzeczenia stanowiącego źródło szkody oraz według cen aktualnych na dzień wyrokowania.

Przy obliczaniu kwot należnych każdemu z powodów Sąd wziął pod uwagę rozmiary udziałów powodów w spadku po ich poprzednikach – właścicieli nieruchomości w dniu 7 sierpnia 1951 roku. Stosownie do tego Sąd zasądził na rzecz J. S. (1), A. A. (1), R. S., J. Z. kwoty po 397 589,22 zł, co odpowiadało 48/864 udziału, na rzecz P. S. i A. S. (1) kwoty po 347 890,57 zł, tj. 42/864 udziału, na rzecz A. A. (2) i B. L. kwoty po 695 781,14 zł, tj. 84/684 udziału, na rzecz A. C. i W. C. kwoty po 1 043 671,71 zł (126/864 udziału) oraz na rzecz M. S. (1) kwotę 795 178,44 zł, a to odpowiada 96/864 udziału w utraconych nieruchomościach.

Odsetki ustawowe z uwagi na odszkodowawczy charakter roszczenia zostały zasądzone od dnia następnego po dniu wydania wyroku, bowiem dopiero w momencie wydania wyroku skonkretyzowało się roszczenie powodów w obecnej postaci i dopiero po ogłoszeniu wyroku Skarb Państwa mógł popaść w zwłokę z zapłatą odszkodowania. Skoro bowiem zgodnie z art. 363 § 2 k.c. wysokość odszkodowania została w przedmiotowej sprawie ustalona według cen z daty wyrokowania, to odszkodowanie w takiej wysokości staje się wymagalne dopiero z datą wyroku, a zasądzenie odsetek od daty wcześniejszej skutkowałoby naruszeniem art. 481 § 1 k.c. i art. 321 § 1 k.p.c. stanowiąc orzeczenie ponad żądanie, a ponadto prowadziłoby do kompensaty uszczerbku pokrytego już przez kwotę odszkodowania ustalonego zgodnie z zasadą przewidzianą w art. 363 § 2 k.c. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 15 lipca 2011 roku, I ACa 233/11, wyrok Sądu Najwyższego z 16 kwietnia 2009 roku, I CSK 524/08).

W odniesieniu do pozostałej części żądania przewyższającej zasądzone odszkodowanie Sąd powództwo oddalił.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., uznając, iż powodowie wygrali spór w 7%. Stosownie do art. 108 § 1 k.p.c. szczegółowe wyliczenie kosztów postępowania Sąd pozostawił referendarzowi sądowemu.

SSO Jacek Bajak